וליטול מנה יפה ראשון. כגון במעשר עני או בצדקה אם הוא עני או בחבריס המסופין בסעודה אבל במילי דשותפות לא דאמריגן בפ' מקום שנהגו (פסחים דף נ:) דהנותן עינו בחלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם[א] עו): **אבל בשני ובחמישי לא.** אומר ר"ת הני מילי לדידהו דבחול הוו טרידי במלאכתן ולא שכיחי אבל לדידן [ב] שכיחי בשני וחמישי כמו ביו"ט:

דאפי' רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי בו'. משמע דאי לאו הכי אסור אפי' הוא גדול מכל בני עירו והא דאמר בסוף מגילה (דף כח.) ת"ר פרידא מימי לא ברכתי לפני כהן ופריך הש"ס מחכם הקורא אחר כהן עם הארץ דחייב מיתה ומוקי לה בשוין ועל כרחך לאו שוין ממש דא"כ מאי רבותיה אלא אתא לאפוקי כהן ע"ה [ג] ולריך למימר דמי דכולהו הוו כפופין לרבי פרידא [ד] דאי לאו הכי מאי רבותיה אי נמי הא דבעי הכא כייפי הייו בשבתות ויו"ט ור' פרידא אפילו בשני וחמישי לא קא:

נתפרדה החבילה. [ה] ר"ל יאמר ברבי יהודה מפרש דקורא לוי במקום הראוי לו והא דאמר בכתובות (דף כה:) מוחזקני בזה שהוא כהן שקרא אחריו לוי [ו] לריך לומר דקיים ליה דלא קרא [ז] במקום הראוי דגדול היה משלפניו או קטן משל אחריו [ח]: **בי קאמרינן באותו כהן.** למאי דתקון בהקורא את המגילה (דף כא:) שכל אחד מברך לפניה ולאחריה ניחא ואפילו לפי מאי יז) דתנן (שם) הפותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה לריך לומר באותו כהן שקורא פעמים שהולך ויושב ביניהם דאי בע"א במאי הוי מינכרא שמי קריאות כי הניא דתניא בתוספתא דמגילה יח) אם לא היה אם אלא אחד ידע לקרות קורא ויושב ועומד וקורא וזה היה [ט] נמי קודם התקנה דלאחר התקנה שכל אחד מברך לפניה ולאחריה לא לריך [י] ומשם רבינו יהודה כתבו דאם אין בבית הכנסת רק כהנים אחד קורא במקום שבעה ועל כל פרשה יברך לפניה ולאחריה: אם

כהני חשיבי דא"י מיכף הוו כייפי ליה אמר אביי [יא] נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן איני והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם כי קאמרינן [יב] באותו כהן מ"ש לוי אחר לוי דאיכא פגם שניהם דאמרי חד מינייהו לאו לוי הוא כהן אחר כהן נמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא כגון דמוחזק לן באבוה דהאי שני דכהן הוא ה"נ דמוחזק לן באבוה דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה הכא נמי אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה סוף סוף לוי מי קא הוי ולמאן אי ליושבין הא קא חזו ליה אלא ליוצאין שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן מי

מי

א) ב"מ יב. שבועות מא., ב) [בוריות יג.], ג) שם, ד) נדרים סב. מו"ק כח: טוריות יב:, ה) [עיין תופפות תולין פז. סד"ה ותיריגו], ו) ברכות מז. [תופפות שם פ"ה], ז) [מגילה כב.], ח) [עי' פרש"י בעירובין ה. ד"ה ותסמר], ט) [ברש"י ברי"ף איתא: רבשמאלאין העלינות סוברין העליונים וכו']], י) [לקמן סא.], יא) [שם], יב) [ברש"י ברי"ף נוסף ונפ"מ להוציאו בדיינים]], יג) [במרדכי מובא בשם רש"י: ולא לוי לישראל.], יד) [ובמות עח:], טו) [צ"ל למי (רש"ש)]], טו) [ועי' היטיב תוספות מו"ק מז:], יז) [אצ"ל דתנא. דאינו משנה]], יח) [פ"ג מ"ר]],

תורה אור השלם

1. וַיַּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית יְיָ וְאֶל כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

דברים לא ט

2. וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְיָ וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע: דברים כא ה

3. בְּנֵי עִמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישוֹ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וּבָנָיו עַד עוֹלָם לְהַקְטִיר לְפָנֵי יְיָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמוֹ עַד עוֹלָם:

דברי הימים א כג יג

4. וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה לָּךְ כִּי קָדֹשׁ אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם: ויקרא כא ח

5. דַּרְכֶּיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

משלי ג יז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נתפרדה החבילה ה"ר יצחק בר' יהודה. בתוספת מהר"י נפת לוי מגל ד פימון ל כתב דע"ס הוא ול"ל ר' יצחק הלוי:

מוסף רש"י

מצאיאת חדש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום. שלא יתקוטט אביו או קרוביו (סנהדרין כה:). לפתוח ראשון. לקרות בספר תורה (מו"ק כח: נדרים סב. הוריות יב:). ולברך ראשון. ברכת המזון (מו"ק שם) ברכת המועלין וברכת המזון (נדרים שם) זמון (הוריות שם). וליטול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים (נדרים שם). רב הונא קרי בכהני. ואע"ג דלאו כהן הוא (כתובות כה: ושם: דב). נקטינן. מסורת מאמותיו מנהג מרבותיו (ערובין ה.).

בור הקרוב לאמה. אמת המים המביאה מים מן הנהר לשדות ורגילין לעשות בורות שאם מיבש האמה ימלאו מן הבור וישקו השדות ומרגילין מי האמה לבור עד שימתלא ותקנו חכמים שימתלאו בורות שבשדות העליונות שהן קרובין למולא האמה ואח"כ ימלאו התחתונים וכשהוא ממלאו[ט] סוכר את האמה עד שימתלא: **מפני דרכי שלום.** שלא תהא מחלוקת ביניהם אני אסכור ראשון דהא תקנתא דרבנן הכי ואע"פ שאינו דין: **מלודוה היה בו'.** מדאלרייתא כל כמה דלא מטא ליהיה לאו גזל הוא וגמא"י) מפרש ליה במלודות שאין להן תוך ליקני ליה כליו: **גזל גמור.** בגמרא[יא] מפרש גזל גמור מדבריהם[יב]. וטעמא דרבי יוסי בבולהו דקסבר עשו מפני דרכי שלום את שאינו זוכה לקנות קנין גמור כזוכה: **ממנקף.** מותך כמו ונקף שבכי היער (ישעיה י) וכמו ונשאר בו עוללות כנוקף זית (שם יז): **גמ' ויפגה.** שיקראו בה כהניה והדר בני לוי: **וקדשתו.** כי את וגו': **לפתוח ראשון.** בכל דבר כבוד בין בתורה בין בשיבה הוא לדבר בראש: **ולברך ראשון.** בסעודה: **וליטול מנה יפה ראשון.** אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברור וטול איזו חלק שתרצה בלא גורל אבל ליטול בלא אמירת גזל גמור[יג] מדבריהם[יד]. מפרש גזל גמור מדבריהם[טו]. וטעמא דרבי יוסי בבולהו דקסבר עשו מפני דרכי שלום את שאינו זוכה לקנות קנין גמור כזוכה: **ממנקף.** מותך כמו ונקף שבכי היער (ישעיה י) וכמו ונשאר בו עוללות כנוקף זית (שם יז): **גמ' ויפגה.** שיקראו בה כהניה והדר בני לוי: **וקדשתו.** כי את וגו': **לפתוח ראשון.** בכל דבר כבוד בין בתורה בין בשיבה הוא לדבר בראש: **ולברך ראשון.** בסעודה: **וליטול מנה יפה ראשון.** אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברור וטול איזו חלק שתרצה בלא גורל אבל ליטול בלא אמירת גזל גמור[יג] מדבריהם[יד]. מפרש גזל גמור מדבריהם[טו]. וטעמא דרבי יוסי בבולהו דקסבר עשו מפני דרכי שלום את שאינו זוכה לקנות קנין גמור כזוכה: **ממנקף.** מותך כמו ונקף שבכי היער (ישעיה י) וכמו ונשאר בו עוללות כנוקף זית (שם יז): **גמ' ויפגה.** שיקראו בה כהניה והדר בני לוי: **וקדשתו.** כי את וגו': **לפתוח ראשון.** בכל דבר כבוד בין בתורה בין בשיבה הוא לדבר בראש: **ולברך ראשון.** בסעודה: **וליטול מנה יפה ראשון.** אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברור וטול איזו חלק שתרצה בלא גורל אבל ליטול בלא אמירת

מוסף תוספות

א. ולא מיסתבר לדרוש הפסוק הזה להרגיל הכהן שיתן עינו בחלק יפה. לש"ש פימון כ. ב. שאינם עסוקין במלאכה. תוס' הלש"ש. ג. ואכתי מאי רבותיה, הא משמע הכא דאסור. שם. ד. ואפ"ה לא קרא לפני כהן. שם. ה. ראילו היה לוי יכול לקרות שני בלא כהן לא היה מעלהו לכהונה. שנה"ל סי' ל"ד. ו. לוי. תוס' כתובות שם. ז. וא"כ בידוע שקרא לפניו כהן וקרא אחריו מתורת לוי. מאירי. ח. נשון תוס' הלש"ש. ואותה ברייתא נמי נשנית קודם. ט. לישב. תוס' הלש"ש. [ד]הא איכא היכר בברכות. רבנו קרשקש.

פסקי רי"ד

בבית ישן מפני דרכי שלום. בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור הוא מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור אין ממחי' ביד עניים עובדי כוכבים בלקט שכחה ופיאה מפני דרכי שלום: בהן קורא ראשון מנא ה"מ תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון וליטול מנה יפה ראשון. פי' לפתוח ראשון בכל דבר כבוד בין בתורה בין בשיבה הוא ידבר בראש ולברך ראשון בסעודה וליטול מנה יפה ראשון. אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברור וטול איזו חלק שתרצה בלא גורל אבל ליטול בלא אמירת חבירו לא דהא אמרינן בעלמא כל הנוטל חלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם: א"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא אלא אמר אביי לדמר דתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין. פי' אין השנים צריכין להמתין להיחיד והבוצע הוא פושט ידו תחלה כגון בעל הבית שהוא מברך ברכת המוציא ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה הרשות בידו ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו לאנצויי פי' דוקא בסעודה אדם רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו או לולי או לישראל (דלמא) [דהא] ליתא שארא לאינצויי ולמימר אנא נמי קרינא ברישא אבל בבית הכנסת דאתו לאנצויי ולמימר אנא קרינא ברישא אינו רשאי כהן לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו והיינו דקתני מתניתן כהן קורא ראשון שאינו רשאי לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו וכ"ש שאין הגדול רשאי ליטול שורה לעצמו לקרוא קודם הכהן ו) וקרא דכתיב וקדשתו אם רוצה הכהן לחלוק כבוד למי שגדול ממנו רשאי אי נמי קרא דכתיב בשורן כדתנן בשלחי הוריות (יג.) כהן קודם ללוי לוי קודם לישראל וכו' עד אימתי בזמן ששניהם שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ומאמרינן בגמרא מנא הני מילי אמר רבי אחא בר חנינא דאמר קרא יקרה היא מפנינים יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים אבל בקריאת התורה תיקנו שאינו רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו כל שכן שאין הגדול רשאי לעצמו: אמר רב מתנה הא דאמרת בב"ד לא יחלוק כבוד למי שגדול ממנו לא אמרו אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים ואתו לאנצויי אבל בשני ובחמישי דלא שכיחי רבים ולא אתו לאנצויי אם בא לחלוק [כבוד] לרבו חולק אינו והא רב הונא קרי בכהני בשבתות ובימים טובים שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דבארעא דישראל מיכף הוו כייפין ליה פי' ודוקא גדול הדור שאין בכל המקומות כמותו וכולם כפופין תחתיו ואין מי שיתקנא בו אבל אם היה גדול בעירו בלבד אינו רשאי לחלוק לו כבוד דלמא אתו לאנצויי שהרי בני אדם מתקנאים ותופשין עצמן כגדולים: אמר אביי נקטינן אם אין שם כהן נתפרדה החבילה. פירוש לא אמרינן יקרים הלוי לישראל אלא קורין לפי מעלתן: ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון וכן לוי אחר לוי לא יקרא כי קאמרינן באותו כהן שקרא שחודו וקורא במקום לוי: שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן

ו) נראה דל"ל קודם הכהן דהא כתיב קרא וקדשתו ודוקא אם רוצה וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מי קוראין לא הוה בידיה אתא ושייליה לרבי יצחק נפחא א"ל [א]אהריהן קוראין ת"ח הממונין פרנסים על הצבור ואחריהן ת"ח הראויין למנותם פרנסים על הציבור ואחריהן בני ת"ח שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ראשי כנסיות וכל אדם שלחו ליה בני גליל לר' חלבו מהו לקרות בחומשים בבהכ"נ בציבור לא הוה בידיה אתא שייליה לר' יצחק נפחא לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא ופשטוה מהא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר [ב]יוחנן [ג] ס"ת שחסר יריעה אחת אין קורין בו ולא היא התם מחסר במילתיה הכא לא מחסר במילתיה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו [2]אין קוראין בחומשין בבית הכנסת [ד] משום כבוד צבור (ה) ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרי ביה בשבת אלא [1]עת לעשות לה' הפרו תורתך ה"נ כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך בעא מיניה אביי מרבה [ד]מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה תיבעי למאן דאמר תורה מגילה מגילה ניתנה תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה תיבעי למ"ד תורה מגילה מגילה ניתנה כיון דמגילה מגילה ניתנה כותבין או דילמא כיון דאידבק אידבק תיבעי למ"ד תורה חתומה ניתנה כיון דחתומה ניתנה אין כותבין או דילמא כיון דלא אפשר כתבינן [ה] א"ל [ו]אין כותבין ומה טעם [ז]לפי שאין כותבין איתיביה [ח]אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה [ט]א"ר שמעון בן לקיש משום ר' ינאי באל"ף בי"ת איתיביה כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא כמה שכתוב בטבלא איתיביה כשהוא כותב רואה בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא מה הוא כתוב בטבלא [2]אם שכב אם לא שכב [ט] הכא במאי עסקינן [ד]בסירוגין כתנאי [ט] אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה ואם דעתו להשלים מותר ר' יהודה אומר בבראשית עד דור המבול בתורת כהנים עד ויהי ביום השמיני א"ר יוחנן משום רבי בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה שנא' [3]אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי ר"ש בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה שנאמר [4]לקוח את ספר התורה [י]הזאת ואידך נמי הכתיב לקוח ההוא לבתר דאידבק ואידך נמי הכתיב במגילת ספר כתוב עלי ההוא דכל התורה כולה איקרי מגילה דכתיב [5]ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגילה עפה [יא]אי נמי לבדרבי לוי דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לוים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת

אם שכב אם לא שכב. אם שכב לא כתיב כלל אלא אם לא שכב [א] כתיב אלא דנתבר הכי כתיב ואת כי שטיח [ב] **ניתנה.** [ג] תימה דכתיב (שמות כד) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ופרש"י בפי' חומש דהיינו מברא"שית ועד כאן [ד] וגרא"ה לפרש דלא קאמר חתומה ניתנה אלא שעל הסדר נכתבה [ה] דיש פרשיות שנאמרו תחילה לפני אותם הכתובים לפניהם ולא נכתבה על שנאמר לו אותה שכתובה לפניה וכותב זאת אחריה [1] ועל זה מייתי מדרבי לוי שאותם לא נאמרו על הסדר והיה יכול להוכיח זה מכמה מקראות דאין מוקדם ומאוחר בתורה אלא הואיל ומסכת דרבי לוי מייתי לה ור"ת גרים מ"ר לוי מילתא באפי נפשה [ו]: **פרשת טמאים.** פי' בקונטרס ויהי אנשים וקשה לפירושו דאמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שואלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נגיע עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני [ז] ולפ"ז איכא חדש וחצי כיון שנאמר בראש חדש ניסן [ח] ועוד דלא יתכן לרבי יוסי הגלילי דאמר [יב] נושאי ארונו של יוסף היו ולרבי יצחק דאמר לעמת מצוה נטמאו וחל שניהי שלהם בערב פסח וגרלא דפרשת טמאים היינו פרשת וינזרו (ויקרא כב) דכתיב ביה טומאת זרע וגבילה [ט] וכל הנרמיך לטומאת מקדש וקדשיו [יא] [יב]:

ופרשת אחרי מות. בגרשתא רבה [יג] איכא פלוגתא גבי אמר הדברים שאלה היה דבר ה' אל אברם (בראשית טו) דאיכא למ"ד איפכא וקשה מאחרי מות דבו ביום היה ושמא נאמר אחר כל הפרשיות לכך חשיב מופלג: אתמוהי

אם שכב אם לא שכב. אם שכב לא כתיב כלל אלא אם לא שכב [א] כתיב אלא דנתבר הכי כתיב ואת כי שטיח [ב] **ניתנה.** [ג] תימה דכתיב (שמות כד) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ופרש"י בפי' חומש דהיינו מברא"שית ועד כאן [ד] וגרא"ה לפרש דלא קאמר חתומה ניתנה שלא שעל הסדר נכתבה [ה] דיש פרשיות שנאמרו תחילה לפני אותם הכתובים לפניהם ולא נכתבה על שנאמר לו אותה שכתובה לפניה וכותב זאת אחריה [1] ועל זה מייתי מדרבי לוי שאותם לא נאמרו על הסדר והיה יכול להוכיח זה מכמה מקראות דאין מוקדם ומאוחר בתורה אלא הואיל ומסכת דרבי לוי מייתי לה ור"ת גרים מ"ר לוי מילתא באפי נפשה [ו]: **ופרשת אחרי מות.** פי' בקונטרס ויהי אנשים וקשה לפירושו דאמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שואלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נגיע עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני [ז] ולפ"ז איכא חדש וחצי כיון שנאמר בראש חדש ניסן [ח] ועוד דלא יתכן לרבי יוסי הגלילי דאמר [יב] נושאי ארונו של יוסף היו ולרבי יצחק דאמר לעמת מצוה נטמאו וחל שניהי שלהם בערב פסח וגרלא דפרשת טמאים היינו פרשת וינזרו (ויקרא כב) דכתיב ביה טומאת זרע וגבילה [ט] וכל הנרמיך לטומאת מקדש וקדשיו [יא] [יב]:

ופרשת אחרי מות. בגרשתא רבה [יג] איכא פלוגתא גבי אמר הדברים שאלה היה דבר ה' אל אברם (בראשית טו) דאיכא למ"ד איפכא וקשה מאחרי מות דבו ביום היה ושמא נאמר אחר כל הפרשיות לכך חשיב מופלג: אתמוהי

מי קוראין לא הוה בידיה אתא ושייליה לרבי יצחק נפחא א"ל [א]אהריהן קוראין ת"ח הממונין פרנסים על הצבור ואחריהן ת"ח הראויין למנותם פרנסים על הציבור ואחריהן בני ת"ח שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ראשי כנסיות וכל אדם שלחו ליה בני גליל לר' חלבו מהו לקרות בחומשים בבהכ"נ בציבור לא הוה בידיה אתא שייליה לר' יצחק נפחא לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא ופשטוה מהא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר [ב]יוחנן [ג] ס"ת שחסר יריעה אחת אין קורין בו ולא היא התם מחסר במילתיה הכא לא מחסר במילתיה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו [2]אין קוראין בחומשין בבית הכנסת [ד] משום כבוד צבור (ה) ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרי ביה בשבת אלא [1]עת לעשות לה' הפרו תורתך ה"נ כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך בעא מיניה אביי מרבה [ד]מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה תיבעי למאן דאמר תורה מגילה מגילה ניתנה תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה תיבעי למ"ד תורה מגילה מגילה ניתנה כיון דמגילה מגילה ניתנה כותבין או דילמא כיון דאידבק אידבק תיבעי למ"ד תורה חתומה ניתנה כיון דחתומה ניתנה אין כותבין או דילמא כיון דלא אפשר כתבינן [ה] א"ל [ו]אין כותבין ומה טעם [ז]לפי שאין כותבין איתיביה [ח]אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה [ט]א"ר שמעון בן לקיש משום ר' ינאי באל"ף בי"ת איתיביה כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא כמה שכתוב בטבלא איתיביה כשהוא כותב רואה בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא מה הוא כתוב בטבלא [2]אם שכב אם לא שכב [ט] הכא במאי עסקינן [ד]בסירוגין כתנאי [ט] אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה ואם דעתו להשלים מותר ר' יהודה אומר בבראשית עד דור המבול בתורת כהנים עד ויהי ביום השמיני א"ר יוחנן משום רבי בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה שנא' [3]אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי ר"ש בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה שנאמר [4]לקוח את ספר התורה [י]הזאת ואידך נמי הכתיב לקוח ההוא לבתר דאידבק ואידך נמי הכתיב במגילת ספר כתוב עלי ההוא דכל התורה כולה איקרי מגילה דכתיב [5]ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגילה עפה [יא]אי נמי לבדרבי לוי דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לוים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת

מוסף תוספות

א. ואם לא שטיח. תוס' הרא"ש. ב. ויתן איש בך את שכבתו. תוס' הרא"ש. ג. פרש"י לא נכתבה כלל עד לאחר מ' שנה. תוס' הרא"ש. ד. הה היה לפני מתן תורה. רבינו מ"ש (בפס הרא"ש ל"ד). ה. [כן] סדר ס"ת שנתחם לבסוף. שיט"ק. ו. נמצא כי לא ניתנה תורה מגלות מגלות אלא ראשונה ראשונה שנכתבה נסמכה לשלפניה, והיינו דכתיב לקוח את ספר התורה הזה. שיט"ק. ז. ולמ"ד מגילה מגילה ניתנה היה כותב מיד כל הפרשה שנאמרה לו, ולאחר מ' שנה סדרן על הסדר. תוס' הרא"ש. ח. [הרי] דזו הפרשה נאמרה בערי"פ. תוס' פסחים ו: ד"ה שנאמר. ט. [ש]המשכן הוקם באחד בניסן. תוס' פוסק כה: ד"ה שמ. י. וזב וזבה ונדה. תוס' פוסק כה: ד"ה שמ. יא. טומאת תרומה וקדשים. תוס' פסחים ו: ד"ה שנאמר. שגם היא הוצרכה ליום לסדר אכילת קדשים בטהרה. שיט"ק.

פסקי רי"ד

מי קורא לא הוה בידיה אתא ושייליה לר' יצחק נפחא א"ל אהריהן קורין ת"ח הממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ת"ח הראויין לימנות פרנסים על הצבור כדאמרי בפרק (כל כתבי) [ואלו קשרין, שבת קיד.] הקדש איהו ת"ח שראוי למנותו פרנס על הצבור כל ששואלין אותו הלכה ואומרה (ואחריהן ת"ח שאבותיהן ממונים פרנסין על הצבור) ואחריהן ראשי כנסיות וכל אדם: **שלחו ליה בני גלילא לר' חלבו מהו לקרות בחומשין בב"ה** פי' כל ספר וספר כתוב לעצמו כעין ס"ת ואסיקנא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין קורין בחומשין בב"ה מפני כבוד הצבור: **רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרא ביה בשבת** מ"ט לא ניתן לכתב שאין כותבים אלא כל הנביאים ביחד ולא מגילה מגילה כמו שכתובים בספר ההפטרות. **מר בר רב אשי אמר אפילו לטלטולה נמי אסור דהא לא חזי למיקרי ביה** ולא היא שרי למיקרי ביה ושרי לטלטולי דר' יוחנן ור"ל מעיני בספרא דאגדתא בשבתא והא לא ניתן לכתב דדברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבן בספר אלא כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך שהתורה משתכחת ואם לא יכתבו תורה שבע"פ תשתכח לגמרי הילכך מותר להפר ד"ת מפני תיקון שמים הכא נמי כיון

מי קוראין. יב) כלומר תיקנו שום סדר לישראל בשבתות משום דרכי שלום: **הראויין לימנות לו.** דלמרינן במסכת שבת [בגלון קטיעים] (דף קיד.) אזיהו תלמיד חכם שראוי למנותו פרנס על הצבור כל שאוכלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה: **בחומשין.** שיש שכותבין להן חמשה חומשין כל חומש לחוד שלם לעצמו וכל ספריהם היו בגמרא: **מחסר במילתיה.** שקורין לו ס"ת וחסר הוא: **דלא ניתן ליכתב.** פחות מספר אחד שלם לעצמו: **והא לא ניתן ליכתב.** שום דבר יד) גמרא והלכה ואגדה כדאמרינן לקמן[טו] אלא אתה כותב כו': **כיון דלא אפשר.** מליכתב שנתמעט הלב והתורה משתכחת: **עת לעשות לה'.** אם בא עת לעשות תקנה לשם שמים הפרו דברי תורה לשעה הצריכה: **ה"נ כיון דלא אפשר.** שאין לכל לבור ולבור יכולת לכתוב נביאים שלם: **מגילה.** פרשה לבדה של תורה או שמים: **נמ"ד.** לקמן בשמעתין: **מגילה מגילה ניתנה.** כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות חיברן בגידין ותפרן: **חתומה ניתנה.** לא נכתבה עד סוף מ' לאחר שנאמרו כל הפרשיות הוא הסדר והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה היו סדורות לו על פה עד שכתבן: **לפי שאין חוסכין.** ותפי' למ"ד מגילה מגילה ניתנה כיון דחידבק אידבק: **אף היא.** הילני המלכה במסכת יומא (ד' נז.): **פרשת סוטה.** לכתוב משם פרשיות לסוטות הבאות: **באל"ף בי"ת.** כלומר ראשי התיבות: **כשהוא כותב.** הכן הכותב פרשת סוטה: **מה שכתוב.** לפי הסימנים היה מבין וכותב: **אם שכב.** כלומר ואת כי שטיח וגו': **בסירוגין.** תחילת המקרא היה כתוב תיבה שלימה ולבסוף ראשי תיבות: **עד ויהי ביום השמיני.** שהוא גמר לווי הקרבנות: **אז אמרתי.** כך אמר דוד אז אמרתי כשערערו עלי שאול ודואג לפוסלני מלבא בקהל והועד בבית המדרש עמוני ולא עמונית כדאמרינן ביבמות (דף עז.): **הנה באתי.** עכשיו באתי לכלל: **כתוב עלי.** מאז ניתנה התורה הוזכרתי בה ואת שתי בנותיך הנמלטות (בראשית יט) בזכות דוד שעתיד לצאת מרות המואביה ועמה העמונית אמו של רחבעם כתיב הכא הנמלטות וכתיב התם (תהלים פט) מלאתי דוד עבדי. אלמא מגילה איקרי משום דמתחילה נכתבה מגילת בראשית והדר מגילת נח והדר מגילת אברהם והיינו דקאמר במגילת אברהם כתוב עלי: **חתומה.** גמורה ומסויימת ושלימה: **א"ל לדבדרבי לוי.** איקראי מגילה אותן ח' פרשיות שהוצרכו ליום נאמרו ונכתבו ונמסרו בו ביום ונכתבה כל אחת במגילה לבדה לפי שמובדלות ורחוקות זו מזו הלכך קרי לשאר נמי מגילה משום דכשחזר והשלימה הוצרך לכתוב מבראשית עד פרשת כהנים לבד ודילג פרשת כהנים הכתובה כבר וכתב מפרשת כהנים עד פרשת שילוח טמאים וכן כולם: **פרשת כהנים.** אמור אל הכהנים[טו] שהלכות כהנים כתובות בה לא יטמא לא יקח מוס בו לא יגע ומפני שבו ביום הוזקק לעבודה הוצרכה קדושתן להודיעם: **פרשת לוים.** קח (נא) את הלוים דבהעלותך[יז] שבה הלכות לוים. וי"ל ואל הלוים תדברי[יח] ואינו כן כי מה עניינם אצל הקמת המשכן מעשר ראשון לא נהג עד סוף חמשים ותרנב שנה[יט] ועוד פרשת מעשר מיקריא: **פרשת לוים.** הוצרכה לבו ביום שנזקקו לשיר: **פרשת טמאים.** ויהי אנשים וגו'[כ] משום הלכות הפסח והמשכן הוקם באחד בניסן והוזהרה להם פרשת שילוח טמאים וישלחו מן המחנה[כא] שבו ביום הוקבעו שלם מחנות מחנה שכינה ומחנה לויה ומחנה ישראל והוזקקו להשלחה ומתוך כך הוזקקו טמאים לשאול הואיל וצריכין שילוח ולא יוכלו לינכס למשכן היאך יעשו פסחיהם ולרבי לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו ולא נזקקו לפסח שני אלא ח"כ לא יטהרו: **ופרשת שילוח טמאים.** וישלחו מן המחנה[כב] שבאותו היום הוקבעו המחנות וכשנגללים הפרוכת בכל סילוק מקעות אותרו זמין ומצוועים לינכס לשם[כג]: **ופרשת אחרי מות.** אע"פ שהיא של יום הכפורים בו ביום נאמרה כדכתיב אחרי מות[כד] ומפני שמתו בני אהרן בשביל ביאה שלא לצורך נאמרה אותה אזהרה לאהרן אל יבא בכל עת: ופרשת

דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך שאין כל צבור וצבור יכולין ליכתוב כל הנביאים הילכך מותר ללקט כל ההפטרות ולכתבן בספר א': **בעא מיניה אביי מרבה מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה** א"ל אין כותבין ומיתוקמא כתנאי ור"ל דגם זה שם עת לעשות לה' וכותבין: **דרש רב יהודה בר** נחמני מתורגמניה דר"ל כתוב א' אומר כי על פי הדברים האלה וכתוב א' אומר כתב לך הדברים האלה הא כיצד אמר הקב"ה למשה דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב **דבי** ר' ישמעאל **תנא כתוב לך את הדברים האלה** אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות פי' אבל משום עת לעשות לה' התירו חכמים לכתוב ובזה סמך ר' שכתב המשנה ואחריו כתבו הברייתות ורבינא ורב אשי כתבו התלמוד וכן כל חכמי הדורות כותבין פירושיהן:

גליון הש"ס

גמ' ס"ת שחסר יריעה אחת. ע' מגילה דף ט ע"ל תד"ה בשלמא תורה: **שם** משום בבוד צבור. ע' מגילה ד' כל יומא דף ע ע"ל סוטה דף לט ע"ב: **שם א"** אין כותבין ומה טעם לפי שאין כותבין. כעין זה שבת דף כ"ז ע"ל וש"נ:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' רבה כל"ל ואות ו' ממחק:

מוסף רש"י

מעייני בספרא דאגדתא. שלא ישתכחו (תוספות יד:). עת לעשות לה' הפרו תורתך. כשעושין הדבר לשם קדושת השם ראוי לבטל תורתך (שם). **באל"ף בי"ת.** אותיות של ראשי התיבות (יומא לז:). **כשהוא כותב.** כהן הכותב את המגילה להשקותה (שם). **אימא כמה שכתוב בטבלא.** לפי סימני האותיות (שם). **בסירוגין.** אם לא שכב, אחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא, ואת כי שטיח ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא ונמצו המים ואחריו ראשי תיבות (שם לח).

אתמוהי קא מתמה. במדרש (שמות רבה פ׳ תשמ״ו) אמרינן כמו זר נחשבו [א] עו״ע שעובדי כוכבים כתבו את התורה ואם היה נכתב הכל לישראל היו עובדי כוכבים הכל כותבין [ב] ולהכי קאמר רחמנא אכתוב לו רובי תורה והלא מה שכתבתי להם כמו זר נחשבו שהעתיקו זרים ובקונטרס פירש בענין אחר: **שיפורא.** לפי מה שפי׳ בקונט׳ שמוקעין בע״ש קשה דנסוף פ׳ במה מדליקין (שבת דף לה:) משמע דחזן הכנסת היה מניחו בראש הגג ועוד [ג] דרב יהודה היה בפומבדיתא ורבא במחוזא [ד] אלא נראה כלשון אחר שפירש שופר שבו נותנין נדבה לתלמידים [ה]:

אלא משום חשדא. [1] פירש ר״ת שלא יאמרו מפני החשד שחושדים אותו לגנוב פת של עירוב אין מניחים אותו שם אבל בשיפורא ליכא חשדא שיודעין שמניחים אלא ריש מתיבתא לחלק לתלמידים:

במיזל בולי עלמא לא פליגי. אפילו נהר קטן שמימיו פוסקין כל הרוקה לדלות ידלה כיון שמושך הנהר כפשטו:

והשתא דלא איתמר בו׳. לית ליה הא דאמר בפ׳ יש בכור (בכורות דף מט:) הלכתא כשמואל בדיני וכרב באיסורי א״נ הכא מסתבר טעמא דרב אע״ג דדחקינן מתניתין אליביה:

כבי תרי עבדת לי. והוא סבר כיון דאמר כל דאליס גבר יכול להעריס עליהם ולא דמי דמה נפשך מילעי לא שמו ואעילאי ואתאי:

לא טעמינהו. להודיע שלא על פיו עשה ושמא מכרס דאין כאן גזל אלא מפני דרכי שלום בעלמא:

סליקו נפשייכו מהבא. פי׳ ר״ח דלעילאי אמר שאין יכול למחות בהן משום דכל דאליס גבר וקלת משמע כן שהרי להן היה מדבר [ז] ומ״מ נראה כפירוש הקונטרס דלבני חרמך היה מדבר שיסתמו את מסיבתם [ח] ולא דמי לדרב ושמואל כלל [ט]:

מצודות חיות ועופות בו׳. ולא דמי למרחיקין מצודות הדג מן הדג דפרק לא יחפור (ב״ב דף כא:) דהתם אומנתן בכך ומן הדין הוא שירחיק משם דא״ל קא פסקת לחיותיעו) אבל הכא דאין אומנתו בכך לא הוי גזל אלא מפני דרכי שלום: ליקט.

ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה א״ר אלעזר [ס] תורה רוב בכתב ומיעוט על פה שנא׳ [1] אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו ור׳ יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב שנא׳ [2] כי על פי הדברים האלה ואידך נמי הכתיב אכתוב לו רובי תורתי ההוא אתמוהי קא מתמה אכתוב לו רובי תורתי הלא כמו זר נחשבו ואידך נמי הכתיב כי על פי הדברים האלה ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו [פ] דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש כתיב [3] כתוב לך את הדברים האלה וכתיב [2] כי ע״פ הדברים האלה הא כיצד דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי [צ] לאומרן בכתב דבי רבי ישמעאל תנא אלה אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות א״ר יוחנן לא כרת הקב״ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר [2] כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי טעמא אילימא משום כבוד והא ההוא שיפורא דהוה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא אלא משום חשדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו׳: איתמר בני נהרא רב אמר תאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא בדמיזל כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי נהרא כפשטיה ליזיל תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המתהלכת ע״פ בורו אי כי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמרי ליה מיסכר ואשקיה בהגריזא קמ״ל פי׳ הייתי אומר שיאמרו לו החתחונים הסכיר פי בורך ומלא מן הנהר כמונו כפי מה שיעלה לך במלך: אמר רב הונא בר תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כרב ולא כשמואל כל דאלים גבר: מצודות חיות ועופות ודגים יש בהם גזל מפני דרכי שלום פי׳ מדאורייתא עד דלא אתי לידיה לא קנייה הילכך כל הקודם זכה ואע״פ שהוא בתוך מצודתו אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי תקנו חכמים שיהיה

מר בעידנא. יושיבני אדוני ללמוד בעת קבוע: **לדידי.** לגירסא: **תתאי שתו בריישא.** ואין אתם רשאין לסוכרו: **כבי תרי.** רב ושמואל: **חרמך.** שם העיר: **שנוותא.** שם הנהר: **לרו בריישא דשנוותא ואהדרוה בשלהי דנהרא.** לרו להקיף את שדותיהן במי הנהר וכרו מלמעלה לשדותיהן לגד ראש העליון של הנהר והסיבו מקצתן סביב שדותיהן ובסוף שדותיהן הסיבוהו עד אחזר ונפל לתוך הנהר (כזה) [פ] : **קא מתקיל לנהרין.** נהר שלנו נתקל מפני שהסיבוהו ואינו נמשך מהר ולפיכך המים דרך [צ] שדותינו שכן דרך הנהר המיסב אין מימיו קלין לרוץ מפני העקמומית: **כרו בהדייהו טפי פורתא.** העמיקו המים אצלכם בראש המסיבה כדי שיטפו המים במרולה: **קא יבשי פירין.** אם נעמיק יבשו חרילין שלנו כשלא יתברכו מימי הנהר יעמיקו המים ויחדל הלחלוחית ולא יצבעו המים לחרילין שיש לנו: **פירין.** כמו יד) פירא דכווי (כתובות דף עט.) : **אמר להו.** חביי לבני חרמך: **סליקו נפשייכו.** וסתמו את מסיבתכם: **אוזלי.** רשתות של חוטין שיש להם תוך: **אוהרי.** של גמי יונקייר״ש בלע״ז:

כ״ע

קיג א מיי׳ פ״ג מהל׳ סנהד׳ הל״י טוש״ע חו״מ סי׳ קע סעי׳ ב וכפ״מ קצו:

קיד ב מיי׳ פ״ח מהל׳ סנהד׳ ומתנה הל״ג סמג עשין עג טוש״ע חו״מ [סי׳ רעג סעי׳ יג] וסי׳ שע סעי׳ ד בהג״ה:

לעזי רש״י

אוינטורי״א. מקרה.
יונקיריי״ש. רשת דיג עשויה מקני סוף.

פסקי רי״ד

ומערבין בבית ישן וכו׳ פי׳ בני החצר שהיו מערבין ביניהן והיו רגילין לתת עירובן בבית אחד אל ישנו ויתנוהו בבית אחרים אלא בבית ישן שהורגלו לשומו. ומפרש בגמ׳ משום חשדא שבני אדם הנכנסים שם באותו חצר ואין רואין עירובן בבית הרגיל להן יחשדום שהן מטלטלים בחצר בלא עירוב ואתי לאינצויי בהדייהו: **בור הקרוב לאמה וכו׳.** פי׳ אמת המים המביאה מים מן הנהר לשדות והיו עושין בורות שאם תיבש האמה ימלאו מן הבור וישקו השדות ותקנו חכמים שימלאו הבורות שבשדות העליונות הקרובות למוצא המים ואח״כ ימלאו התחתונות מפני דרכי שלום שלא יעשו מריבה: **איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא בריישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא בריישא** פי׳ שדות העומדות על שפת הנהר ומסתפקין ממימיו רב סבר התחתונים ישקו תחילה ושמואל סבר העליונים ישקו תחילה במיזל כ״ע **לא פליגי** פי׳ אם אינן סוכרים את הנהר אלא הנהר הולך כפשוטו והן דולין ומשקין והנהר מושך כדרכו כ״ע לא פליגי שכל הרוצה לדלות ידלה **כי פליגי במיסכר ואשקויי** פי׳ שאין מי הנהר מספיקין לכולן אם יניחוהו ללכת כדרכו ורוצים העליונים לסוכרו שלא ירדו המים למטה ולהמשיך מי הנהר על ידי גרדים קטנים לתוך שדותיהן והתחתונים מעכבין עליהם לומר אל תסכרהו עד שנשקה אנחנו תחילה שמואל אמר [עילאי] שתו מיא בריישא דאמרי אנן קדמי׳ טפי ורב אמר תתאי שתו מיא דאמרי נהרא כפשטי׳ ליזיל. **תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום** ק׳ לרב תרגמה שמואל אליבא דרב **באמה המתהלכת ע״פ בורו** פי׳ שמתמלא מאליו בדרך הילוכו ואין צריך לסכור הנהר אי הכי מאי למימרא פשיטא מהו דתימא מצי אמרי ליה מיסכר ואשקיה בהגריזא קמ״ל פי׳ הייתי אומר שיאמרו לו החתחונים הסכיר פי בורך ומלא מן הנהר כמונו כפי מה שיעלה לך במלך: אמר רב הונא בר תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כרב ולא כשמואל כל דאלים גבר: מצודות חיות ועופות ודגים יש בהם גזל מפני דרכי שלום פי׳ מדאורייתא עד דלא אתי לידיה לא קנייה הילכך כל הקודם זכה ואע״פ שהוא בתוך מצודתו אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי תקנו חכמים שיהיה

מסורת הש״ס

ע) תמורה יד:, ג) [בכת״י כתב.], ג) [בכת״י וברש״י לכותבן.], ד) [נ״ב לד:], ה) [צ״ל הרמך (רש״ש)], ו) [נעתיק ענין בל שעיא פי׳ נשם רב אלי בתריסות ע״ש], ז) ס״ל מהכפ׳, ח) [ויקרא י], ט) [במדבר ח], י) [פ״ג ה״ח], יא) [בכורות מט:], יב) [עי׳ ציור ברש״ל], יג) ס״ל שדותיהם, יד) פי׳ תפילה, טו) בדפו״ר שאומות העולם וכן בסמוך, טו) [ב״ב לה:],

תורה אור השלם

1. אֲכַתֶּב לּוֹ רָבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ זָר נֶחְשָׁבוּ:
הושע ח יב
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב לְךָ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת יִשְׂרָאֵל:
שמות לד כז

גליון הש״ס

גמ׳ תורה רוב בכתב. עי׳ בנפלא שבש סוריות פ״ל נד״ס אבל בדבר אלבלוקיס מוזיס בו:

מוסף רש״י

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה. אם תאמר היכי מצינו לקרות פרשת תמיד שחרית על פה, דהא אמרינן דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה, ותנינא דמילתא לכך תקינו רבנן למקרי הני פרשיות על פה, הוא זורק הקרבן, ומקוה קרבן הטביל לה, ולכך לא מייתין אם יקרא אותם על פה לפי שהוא זורק הקרבן, כמו שאנו קורין בתפלת מוסף ובשבתות וימים טובים כתוב בתורתך כדאמרינן בתענית (כח.) במנחה יחיד קורא אותם על פה כקורין את שמע, דמצוה מפורשת בתורה לקרותו על פה (האורח ח״א סי׳ יב).

מוסף תוספות

א. אלו מוציאין דיפתריהן ואלו מוציאין דיפתריהן. תוס׳ הל״ש. ב. ולכך לא נכתבה כולה. שם. ג. אלו הגדולים לא היו במקום אחד. שם. ד. וכי יוליכו שופר העיר עמהם. שם. ה. וראוי להניחו בביתו של ראש ישיבה. שם. ו. פרש״י וכו׳ יחשדו את בני החצר שמטלטלין בלא עירוב, וקשה דאין זה מפני דרכי שלום. שם. וע״ע תוס׳ ר״ה מעכין ותוס׳ ר״ר. ז. שהרי בני חרמך לא באו לפניו. תוס׳ הל״ש. ח. דהנך עילאי הביאו בני חרמך עמהם לפני אביי. שם. ט. דלא שייך הכא כל דאלים גבר, דאין להם כח לשנות הילוך הנהר להזיק לשדות אחרים. שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

כ"ע לא פליגי. דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו והוי גזל גמור: **אי.** מכה אי"ס בלע"ז: **קוקרי.** שאר מלודות ומכשולים שנומתים חוטו אריך בנהר וחוזרין בו ממתים על פני כולה: **מדבריהם.** אפי' לר' יוסי דאמר לא גזל דאוריתא הוא: **נפקא מינה.** מדר' יוסי: **להוציאו בדיינים.** דלרבנן לא נפיק בדיינים. ומיהו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו: **אם ניקנו ונתן.** על גבי קרקע ביד הואיל ומטו לידיה גזל גמור הוא: **אופיי.** מקלות: רבי יאשיה מן הואל הוה: **מאתריה דר' יאשיה אתה.** לפיכך אתה בקי בדיינין לפי שהוא דורש לרבים ומודיענן: **עם מפי ישראל.** לא בקבלי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מלאום הרוגים עם ישראל: **מתני' על השביעית.** לשמור פירות שביעית ולהגיעם מן הביעור ואילך: **לא סבור ולא סעוון עמה.** לסייעה מפני שאסור לסייע בידים ידי עובדי עבירה בשעת העבירה: **וטורדת וטוחנת בו'.** בגמרא פריך אמאי הרי חשודה על המעשרות: **בזמן שהיא טמאה בו'** לא גרסינן. ובברייתא גרסינן לה בגמ'[ט]: **אבל משקעיל את המים לא תגע.** לפי שמשגגלגה הוטבלה לחלה[יא] וקא מיטומאה מחמת כלים טמאים וזו מסייעתה לגגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה: **וכולן לא אמרו.** שהתירו להשאילם כלים ולסייעם בלא שעת עבירה עלמה אלא מפני דרכי שלום: **ומחזיקין ידי נכרים.** יב) הכא משמע מסייענין ממש: **ושולין בשלומם.** כל הימים ואע"פ שמטיל על הנכרי שם שמים שהשלום שמו של הקב"ה: **גמ' מאי שנא רישא.** דקתני לא תבור שמסייעת ידי עובדי עבירה שביעית: **ומאי שנא סיפא.** דקתני וטורדת וטוחנת והלא מסייעת ידי עובדי עבירה מבל: **רוב עמי הארץ מעשרין הן.** הלכך חשבא דרבנן בעלמא הוא ומפני דרכי שלום מותר לסייענן אבל חשודה על השביעית משמע דמוחזק לן בה שחשודה: **רבא אמר.** לעולם כמחלה על מחלה (דמי) מספקינן[יג] לה ואסור לסייענן הואיל ועבירה דאוריתא היא ומתני' בטומאה לעשר קאמר ועם הארץ דר"מ הוא שחשוד לאכול פירות בטומאה והך טומאה וטהרה דחולין דרבנן היא דתורה לא הזהירה לאכול בטהרה אלא תרומה וקדשים בלבד הלכך לאו איסורא דאוריתא היא ומפני דרכי שלום מותר לסייענן: **והא מדקתני סיפא סיפא דו.** ס"ל להאי דפריך דטעם דמשתטיל את המים אסור משום דהוכשרו עכשיו הוא ועד עכשיו לא הוכשרו: **מכלל דרישא לאו בטומאה ובהרה.** שיהא שום נדנוד עבירה דטומאה דהא לא הוכשרו ואי בגאמן על המעשרות קמיירי אמאי קתני וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום: **רישא וסיפא בטומאה ובהרה.** ובפירות מוכשרין ורישא כל זמן שלא גילגלה אינה אלא טומאת חולין דרבנן ולא גזור בה משום מסייע במקום דרכי שלום ובלבד שלא תאכל: **וסיפא בטומאת חלה.** דאוריתא שאסור לטמאה **ביד לכתיבה** (במדבר יח) את משמרת תרומותי עניד לה שימור[יד]: **ליקט** [טו] ונתן ביד ה"ז גזל גמור. נראה דאלמלא דאשמועינן בתלמוד שפירש אופיי מדקלא. פירש בקונטרס אופיי מקלות וקשה דרב כהנא היכי הוה מנקיט ואכיל ומי לא הוה חיישי לדרכי שלום ונראה כרבינו חננאל שפירש אופיי חריות של דקל הוה שדי מן הדקל ונתני תמרי ורב כהנא היה סבור שלא היה חושש מן הפירות אלא מן החריות ואמר לו אנא בידאי שדיתינהו[ב] וגזל נמי איכא: **משאלת אשה לחברתה בו'.** בסיפא מפרש[טו] דקתני מתני' מפני דרכי שלום וקשה לר"ת[ג] ותיפוק ליה דהוה שרי משום דאיכא למיתני בתבואה של היתר דלאשכחן במסכת שביעית בפ"ה (מ"ח) ב"ש אומרים לא יכבה ולא יבער פרה החורשת בשביעית וב"ה מתירין מפני שיכול לשוחטה עוד תנן התם (גז"ש מ"ו) אלו כלים שאין האומן רשאי לעמוד בשביעית מתריסה וכלי העור כו' זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור לאיסור ולהיתר מותר וליכא למימר דהתם נמי לא שרי אלא מפני דרכי שלום דבמכר לא שייך דרכי שלום[ד] ועוד דקא דייק בפ"ק דמסכת ע"ז (דף טו:) מינה מבית הלל דשרי למכור פרה לעובד כוכבים דאימר לשמיטה זנבה ואפילו שייך דרכי שלום במוכר דישראל משום דגרמא כחושדו כשאינו רוצה למכור לו במוכר לעובד כוכבים לא שייך כלל דרכי שלום ועוד דעל כרחך התם לאו משום דרכי שלום הוא מדלא תני להו הכא ואומר ר"מ דהכא בילוע שאין לה אלא פירות שביעית הלכך אי לאו משום דרכי שלום הוא אסור ובמכר דלא שייך דרכי שלום אסור איכא דליכא למיתני וכן משמע בירושלמי[טו] דקאמר אני אומר נפה לספור בה מעו' כברה לכבר בו חול ריחים לטחון בו שמנין תנור לטמון בו אוניין של פשתן משמע דמיירי לאין[יו] לו תבואה של היתר למיתני בה והיא דירושלמי לא הוה תלייה גמורה כפרה לשמיטה דא"כ אלא דשרי